

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»

«Затверджую»

Голова Приймальної комісії
Національного університету
«Острозька академія»

 І. Д. Пасічник

1 липня 2019 року

Програма вступного випробування до аспірантури
зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»

Острог – 2019

Програма вступного випробування до аспірантури зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» /Укладачка: проф. Сидорук Т. В. – Острог : НаУОА, 2019.

Програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин (Протокол № 10 від 27 червня 2019 року).

Програму розглянуто та схвалено на засіданні Приймальної комісії Національного університету «Острозька академія» (Протокол № 8 від 1 липня 2019 року).

Пояснювальна записка

Вступники до аспірантури зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» при складанні вступного випробування мають виявити знання предмета міжнародно-політичної науки, показати уміння комплексно аналізувати сучасні світополітичні процеси, виявити розуміння системності як наукового підходу, що є принципово важливим у пізнанні сутності політичних проблем міжнародних систем та глобального розвитку.

Іспит зі спеціальності має усну форму проведення.

Критерії оцінювання знань вступників:

«**відмінно**» – досконале знання теоретичних і практичних аспектів та проблем міжнародно-політичної науки;

«**добре**» – ґрунтовне знання основних питань з обраної спеціальності;

«**задовільно**» – знання ключових питань з обраної спеціальності;

«**незадовільно**» – незнання ключових питань з обраної спеціальності, невміння підкріплювати теоретичні викладки прикладами з практики.

I. Програма вступного іспиту за темами:

1. Теорія міжнародних відносин: основні наукові школи, напрями, концепції.

Предмет теорії міжнародних відносин. Явище міжнародних відносин, етапи його еволюції та основні парадигми дослідження. Основні особливості, універсальні закономірності та сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин. Традиції і парадигми в теорії міжнародних відносин. Політичний реалізм, неореалізм, лібералізм і неолібералізм в традиціях американської та європейської політичної науки (Р. Нібур, Дж.Кеннан, Г.Моргентау, Г.Кіссінджер, Зб.Бжезінський, К. Волтц, Дж.Най, К.Райт, М.Каплан, С.Гофман, Дж.Розенау, Р.Роузкранс, Дж.Міршаймер, Р.Кеохейн, Ф.Фукуяма, С.Гантінгтон, Х.Булл, Б.Бузан, М.Вайт). Міжнародні системи. Системний підхід до аналізу міжнародних відносин. Цивілізаційний підхід до аналізу міжнародних відносин. Учасники міжнародних відносин. Цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин. Роль сили в міжнародних відносинах. Збройне насилля і його форми. Національні інтереси. Національна та міжнародна безпека. Правові і моральні принципи регулювання міжнародних відносин. Міжнародні організації як механізми регулювання міжнародного життя. Дипломатія як засіб регулювання міжнародних відносин. Основні міжнародні процеси. Конфлікти в міжнародних відносинах. Міжнародне співробітництво. Інтеграційні процеси. Міжнародний порядок на початку XXI ст. Особливості сучасної системи міжнародних відносин.

2. Міжнародні відносини, світова політика і глобальний розвиток.

Поняття глобалізації в сучасній науковій літературі. Основні риси і ознаки процесу глобалізації. Держава і державний суверенітет у добу глобалізації. Демократизація світу як тенденція сучасного етапу світового розвитку. Демократичні «хвилі». Протиріччя демократизації. «Неліберальні», «гібридні», «імітаційні» демократії. Інтеграційні процеси в сучасному світі. Глобальна, регіональна та субрегіональна інтеграція. Європейська інтеграція як приклад найбільш глибоких інтеграційних процесів у сучасному світі. Зміни в системі міжнародних відносин і політичній структурі світу в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Структура сучасної системи міжнародних відносин. Нова геополітична карта світу і тенденції геополітичних змін у постбіполярному світі. Формування нового світового порядку. Дилеми однополярного і багатополярного світу. Виникнення нових світових центрів сили. Тенденції та закономірності сучасної системи міжнародних відносин. Регіоналізм, демократизація, лібералізація світової економіки, економізація міжнародної політики як основні риси сучасної світової системи. Нові параметри міжнародної безпеки. Економічна складова міжнародних відносин та світової політики. Енергетичний чинник у світовій політиці. Енергетична політика країн та регіонів – основних виробників та споживачів енергоресурсів. Релігійний чинник у світовій політиці. Особливості сучасної георелігійної ситуації у світі. Проблеми безпеки і стабільності у світовій політиці. Глобальні проблеми сучасності в світовій політиці. Глобальне управління. Сучасні теоретичні підходи до розуміння глобального управління: ідеї формування єдиного світового уряду, трансформації існуючої системи ООН, політичного управління глобальним розвитком.

3. Актуальні проблеми міжнародних відносин та світової політики у регіонах світу. Зовнішня політика провідних держав. Україна в сучасній системі міжнародних відносин.

США у сучасній системі міжнародних відносин. Формування нової системи міжнародних відносин у Європі. Зовнішня політика провідних європейських держав на сучасному етапі. Сучасна система міжнародних відносин і зовнішньополітична стратегія України. Російська Федерація в сучасній системі міжнародних відносин. Міжнародні відносини у Східній Азії. Близький і Середній Схід у системі міжнародних відносин. Африка у сучасній системі міжнародних відносин. Актуальні проблеми міжнародних відносин у Латинській Америці. Україна в координатах глобальної та європейської систем. Зовнішня політика України на сучасному етапі: здобутки, проблеми, перспективи. Головні завдання зовнішньої політики України на сучасному етапі. Зовнішньополітичні аспекти забезпечення національної безпеки України. Шляхи покращання відносин на традиційних зовнішніх напрямках. Актуальні проблеми відносин України з ЄС та НАТО. Актуальні проблеми відносин України з Росією. Україна та Сполучені Штати Америки. Розвиток регіональних партнерств. Україна як регіональний актор.

II. Перелік питань для вступного випробування

1. Міжнародні відносини як специфічна сфера суспільного буття та об'єкт політологічного дослідження.

2. Теорія міжнародних відносин: генеза, предметна галузь, взаємозв'язок з іншими дисциплінами.
3. Основні особливості, універсальні закономірності і сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин.
4. Класична традиція в теорії міжнародних відносин (аналіз праць Фукідіда, Н. Макіавеллі, Т. Гоббса).
5. Ліберально-ідеалістична традиція в теорії міжнародних відносин (аналіз праць І. Канта, Г. Гроція).
6. Реалістична парадигма міжнародної політики Г. Моргентгау. Неореалізм К. Волтца.
7. Ліберально-ідеалістична парадигма в теорії міжнародних відносин.
8. «Великі суперечки» в теорії міжнародних відносин.
9. Поняття «транснаціоналізму». Концепції «транснаціоналізації» Дж. Ная, Р. Кеохейна.
10. Марксизм і неомарксизм в теорії міжнародних відносин. Світ-системний аналіз І. Валлерстайна.
11. Цивілізаційний підхід в теорії міжнародних відносин (вчення М. Данилевського, А. Тойнбі, О. Шпенглера, С. Гантінгтона).
12. Поняття «системи міжнародних відносин». Історичний та політологічний підходи до аналізу міжнародних систем.
13. Еволюція міжнародної системи: від Вестфальського миру (1648 р.) до постбіполярної системи міжнародних відносин.
14. Типологія міжнародних систем у концепціях Р. Арона, М. Каплана, Р. Розенкранца.
15. Поняття «учасник міжнародних відносин». Типи міжнародних акторів та їх ієрархія.
16. Поняття «держава». Функції держави та форми державного правління.
17. Національна держава в сучасних міжнародних відносин. Класифікації держав у міжнародній системі.
18. Недержавні учасники міжнародних відносин. Роль міжнародних міжурядових і неурядових організацій у сучасній світовій системі.
19. Поняття «міжнародна організація». Типологія міжнародних організацій.
20. Поняття «національні інтереси». Структура національного інтересу та типології національних інтересів.
21. Цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин: поняття, типології.
22. Основні компоненти зовнішньополітичної могутності міжнародного актора.
23. Роль сили в міжнародних відносинах. Збройне насилля і його форми.
24. Поняття «національної безпеки» і «міжнародної безпеки». Нові загрози міжнародній безпеці.
25. Поняття «дипломатії», її форми і методи. Особливості сучасної дипломатії.
26. Співвідношення права і моралі як регуляторів міжнародних відносин. Теоретичні підходи до трактування місця моралі в міжнародних відносинах.

27. Поняття «міжнародної інтеграції». Типологія інтеграційних процесів. Стадії міжнародної інтеграції.
28. Поняття «міжнародного конфлікту». Типологія конфліктів. Фази розвитку міжнародного конфлікту.
29. Війна як явище суспільного життя. Типологія воєн. Вчення К. фон Клаузевіца про війну.
30. Поняття «зовнішня політика». Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики держави. Інструменти і цілі зовнішньої політики.
31. Вестфальська світополітична модель міжнародних відносин: основні характеристики.
32. Віденська система міжнародних відносин: часові межі, особливості, головні актори, причини руйнування.
33. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин: часові межі, особливості, головні актори, причини руйнування.
34. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин: часові межі, особливості, головні актори, проблеми.
35. Особливості сучасної системи міжнародних відносин та сучасного світового порядку.
36. Ерозія Вестфальської системи міжнародних відносин: причини і прояви.
37. Глобалізація як тенденція сучасного світового розвитку: поняття, основні прояви, позитивні й негативні наслідки.
38. Трансформація національного суверенітету в умовах глобалізації. Держава в умовах глобалізації.
39. Роль універсального актора на міжнародній арені: Ліга Націй, ООН.
40. Проблеми і перспективи реформування ООН.
41. Глобальні проблеми сучасності: міжнародний тероризм як глобальна проблема.
42. Глобальні проблеми сучасності: поширення зброї масового знищення, перенаселення Землі, бідність, екологія.
43. Регіоналізм і формування регіональних блоків. Порівняння регіональної інтеграції в Північній та Південній Америці, Європі, континентальній Євразії, Азійсько-Тихоокеанському регіоні.
44. Регіональні системи безпеки. Порівняльний аналіз проблем безпеки в європейському і азійсько-тихоокеанському регіонах: основні учасники, інститути, загрози.
45. Основні тенденції розвитку сучасної системи міжнародних відносин: глобалізація, регіоналізм, інтеграція, демократизація та ін.
46. Суть понять «глобальне регулювання», «глобальне управління». Глобальне регулювання у ХХ ст., альтернативні моделі глобального управління.
47. Механізми регулювання сучасного міжнародного порядку. Роль та місце формату груп великих держав у сучасному світовому порядку: «Велика сімка». «Велика двадцятка».
48. Геополітична ситуація у світі після закінчення «холодної війни». Геополітична динаміка посткомуністичного світу та суперечності геополітичного визначення України.

49. Регіональні проблеми сучасних міжнародних відносин. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в сучасному світі.
50. Організація Північно-Атлантичного договору: історичний аспект утворення і розвитку, принципи діяльності і організаційна структура, трансформація в постбіполярну епоху.
51. Проблеми і перспективи розширення Північноатлантичного Альянсу.
52. Характеристика регіональної інтеграції у Північній Америці (НАФТА). Перспективи панамериканського інтеграційного процесу.
53. Історичний аспект формування Європейського Союзу. Роль Маастрихтського і Лісабонського договорів у розвитку європейської інтеграції.
54. Процес розширення Європейського Союзу, особливості інтеграції до ЄС держав Центрально-Східної Європи та Західних Балкан.
55. Проблеми і перспективи подальшого розширення ЄС.
56. Особливості розвитку інтеграційних процесів в Азійсько-Тихоокеанському регіоні: АСЕАН, АТЕС, інші регіональні організації.
57. Релігійний чинник у міжнародних відносинах та геополітика світових релігій. Ісламський чинник у сучасній світовій політиці.
58. Енергетичний чинник у світовій політиці. Енергетична політика країн та регіонів – основних виробників та споживачів енергоресурсів.
59. Економізація сучасної світової політики: роль провідних валютно-фінансових та економічних інститутів (МВФ, Світовий банк, СОТ) у міжнародних відносинах
60. Поняття «демократизації» в міжнародних відносинах. Динаміка зростання кількості демократичних держав у світі, «хвилі демократизації», «неліберальні», «гібридні» демократії.
61. Зовнішньополітична стратегія США після закінчення «холодної війни». США як єдина наддержава і світовий лідер за умов однополюсної міжнародної системи.
62. Специфіка зовнішньополітичної діяльності адміністрацій Б. Клінтона Дж. Буша, Б.Обами, Д. Трампа.
63. Об'єднання Німеччини, її роль і місце у новій Європі. Особливості німецької позиції щодо поглиблення європейської інтеграції та розширення західних структур (ЄС, НАТО) на схід.
64. Франція як велика держава: роль та місце у європейських і світових процесах.
65. Велика Британія у сучасних міжнародних відносинах: специфіка участі в європейських інтеграційних процесах, «особливі відносини» зі США.
66. Пріоритети зовнішньої політики Італії на сучасному етапі. Роль Італії у загальноєвропейській та субрегіональній політиці.
67. Зовнішня політика незалежної України: засади, пріоритети, напрямки.
68. Геополітичне становище України в умовах сучасних європейських та євразійських процесів і глобальних трансформацій ХХІ ст.
69. Проблема визначення національних інтересів України.
70. Стратегічне партнерство у зовнішній політиці України.
71. Стратегічне партнерство України та США.

72. Україна в європейських регіональних організаціях: ОБСЄ, Рада Європи.
73. Європейська інтеграція України як стратегічний напрям розвитку країни: здобутки і проблеми.
74. НАТО як основна структура колективної безпеки на євроатлантичному просторі і перспективи євроатлантичної інтеграції України.
75. Україна як регіональна держава: інтереси в Центрально-Східній Європі, Чорноморському басейні.
76. Українсько-російські відносини на сучасному етапі: основні проблеми.
77. Національна безпека України: чинники нестабільності.
78. Цивілізаційна ідентифікація України та її вплив на зовнішньополітичну орієнтацію держави.
79. Еволюція політики США та Заходу щодо України в постбіполярну епоху.
80. Еволюція зовнішньої політики Російської Федерації (1991-2019 рр.)
81. Сучасна зовнішня політика Росії в пошуках постімперської самоідентифікації.
82. Динаміка економічного і політичного розвитку країн Східної Азії в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Особливості двосторонніх та багатосторонніх відносин у регіоні.
83. Китай у сучасній системі міжнародних відносин і світовій політиці.
84. Японія в сучасній системі міжнародних відносин.
85. Корейська проблема в сучасних міжнародних відносинах.
86. Країни Південної Азії в сучасних міжнародних відносинах. Проблема індійсько-пакистанських відносин, ядерна проблема в регіоні.
87. Історія та сутність близькосхідної проблеми. Проблеми та перспективи врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту.
88. Ядерна програма Ірану і позиції основних світових акторів щодо неї.
89. Сучасні тенденції міжнародних відносин в Африці, інтеграційні процеси на континенті. Політика провідних країн світу щодо Африки.
90. Актуальні проблеми міжнародних відносин в Латинській Америці. Інтеграційні блоки і зовнішньополітична активність провідних країн регіону.

III. Список рекомендованої літератури

Основна:

1. Лебедева М.М. Мировая политика: Учебник для вузов / М.М. Лебедева. – 2-е изд. – М.: Аспект Пресс, 2006. – 365 с.
2. Мальський М., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 3-е вид., перероблене і доп. – К.: Знання, 2007. – 461 с.
3. Міжнародні системи і глобальний розвиток / підручник; кер. авт. колективу О.А.Коппель; за ред. Л.В.Губерського, В.А.Манжоли. Київ.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008.
4. Мировая политика и международные отношения / за ред. С. А. Ланцова, В. А. Ачкасова. – Спб., 2009. – 424 с.

5. Современные международные отношения. Учебник / под ред. А.В. Торкунова. – М.: РОССПЭН, 2012. – 584 с.
6. Современная мировая политика: прикладной анализ / отв. ред. А.Д. Богатуров. 2 изд., испр. и доп. М., Аспект Пресс, 2010. – 592 с.
7. Хрусталева М.А. Анализ международных ситуаций и политическая экспертиза. Очерки теории и методологии. – М.: НОФМО, 2008. – 232 с.
8. Цыганков П.А. Теория международных отношений. – М.: Гардарики, 2003. – 590 с.
9. Шергин С.О. Політологія міжнародних відносин: навч. посіб. / С.О. Шергин. – Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – 204 с.

Додаткова:

10. Андреева О.М. Національна безпека України в контексті національної ідентичності і взаємовідносин з Росією. – К.: Парламентське вид-во, 2009. – 360 с.
11. Анилионис Г. П. Глобальный мир: единый и раздельный. Эволюция теории глобализации / Г. П. Анилионис, Н. А. Зотова. – М.: Междунар. отношения, 2005. – 676 с.
12. Баталов Э.Я. Мировое развитие и мировой порядок. Анализ современных американских концепций / Э.Я. Баталов. – М.: РОССПЭН, 2005. – 366 с.
13. Бауман З. Глобализация: последствия для человечества и общества / З. Бауман. – М.: Весь мир, 2004. – 188 с.
14. Бебик В. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика: навч. Посіб. / В. М. Бебик, С. О. Шергин, Л. О. Дегтерьова. – К.: Ун-т «Україна», 2006. – 208 с.
15. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма – ответы на глобализацию / У. Бек. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
16. Белорус О. Г. Глобальные трансформации и стратегии развития / О. Г. Белорус, Д. Г. Лукьяненко. – К.: Ориане, 2000. – 424 с.
17. Білорус О. Г. Глобальна перспектива і сталий розвиток / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко. – К.: МАУП, 2005. – 492 с.
18. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. – М.: Академия, 2004. – 578 с.
19. Бестужев-Лада И.В. Альтернативная цивилизация. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 1998. – 352 с.
20. Бжезинский Зб. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы. – М.: Междунар. отношения, 1999. – 256 с.
21. Бжезинский Зб. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство / Пер. с англ. – М.: Междунар. отношения, 2004. – 288 с.
22. Введение в теорию международных отношений. Учебное пособие / Отв. ред. А.С. Манькин. – М.: Изд-во МГУ, 2001. – 320 с.
23. Восток/Запад: Региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений. / Учебное пособие под ред. А.Д.Воскресенского. – М.: МГИМО, 2002. – 528 с.

24. Василенко И.А. Политическая глобалистика: Учебное пособие для вузов. – М.: Логос, 2000. – 360 с.
25. Гаджиев К.С. Введение в геополитику. – М.: Логос, 1997. – 416 с.
26. Гаджиев К.С. Введение в политическую науку: Учебник для вузов. – М.: «Логос», 1997. – 544 с.
27. Гаджиев К.С. Политическая философия. – М.: Экономика, 1999. – 606 с.
28. Гаджиев К.С. Геополитические горизонты России (контуры нового миропорядка) / К.С. Гаджиев. – М.: «Издательство «Экономика», 2007. – 751 с.
29. Гвишиани Д. М. Избранные труды по философии, социологии и системному анализу / Д. М. Гвишиани. – М.: Изд-во Канон+РООН «Реабилитация», 2007. – 672 с.
30. Гвишиани Д. М. Мосты в будущее / Д. М. Гвишиани. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 368 с.
31. Гелл Д., Е. МакГрю, Д. Голдбрайт, Дж.Перратон. Глобальні трансформації. Політика, економіка, культура. Пер. з англ. Передне слово Ю. Павленка. – К.: Фенікс, 2003. – 584 с.
32. Глобалізація і сучасний міжнародний процес / за заг. ред. Б. Гуменюка і С. Шергіна. – К.: Університет Україна, 2009. – 508 с.
33. Горин Д.Л. «Пространство и время в динамике российской цивилизации». – М., Еликториал УРСС, 2003. – 280 с.
34. Глобалистика. Энциклопедия / Гл. ред. И.И.Мазур, А.Н.Чумаков. – М. 2003. – 1328 С.
35. Данилевский Н.Я. Россия и Европа / Сост. С.А. Вайгачева. – М.: Книга, 1991. – 574 с.
36. Дергачов В.А. Глобалистика. – М.: ЮНИТИДАНА, 2005. – 303 С.
37. Дергачев В.А. Геополитика. – К.: ВИРА-Р, 2000. – 448 с.
38. Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер. з франц. – К.: Основи, 1995. – 903 с.
39. Кальвокоросси П. Мировая политика 1945-2000: В 2-х кн. Кн. 1. – М.: Междунар. отношения, 2003. – 624 с.
40. Кальвокоросси П. Мировая политика 1945-2000: В 2-х кн. Кн. 2. – М.: Междунар. отношения, 2003. – 448 с.
41. Мировая политика и международные отношения: Учебное пособие / Под ред. С.А. Ланцова, В.А. Ачкасова. – СПб.: Питер, 2009. – 448 с.
42. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: навч. посіб. / М.Г. Капітоненко. – К.: Либідь, 2009. – 352 с.
43. Киссинджер Г. Дипломатия. Пер. с англ. В.В.Львова / Послесл. Г.А.Арбатова. – М., Ладомир, 1997. – 848 с.
44. Колосов В.А., Мироненко Н.С. Геополитика и политическая география: Учебник. – 2-е изд. – М.: Аспект Пресс, 2005. – 479 с.
45. Кокошин А. Реальный суверенитет в современной мирополитической системе. Изд. 2-е, доп. Серия: Мировой порядок. – М.: Европа, 2006. – 180 с.
46. Кун Т. Структура научных революций: Пер. с англ. / Т. Кун. – М.: издательство АСТ, 201. – 608 с.

47. Лебедева М.М. Мировая политика в XXI веке: акторы, процессы, проблемы. – М.; МГИМО-Университет, 2009. – 142 с.
48. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навч. посіб. / М. З. Мальський та ін. – К.: Знання, 2010. – 463 с.
49. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжолі. – К.: Вид-во полігр. центр «Київський університет», 2010. – 863 с.
50. Многоликая глобализация/ Под ред. П. Бергера и С. Хантингтона; Пер. с англ. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 379 с.
51. Моисеева Л.А. История цивилизаций. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 416 с.
52. Монбриаль Т. де. / Пер. с франц. – М.: МГИМО (Университет); РОССПЭН, 2005. – 488 с.
53. Павленко Ю. История мировой цивилизации. Философский анализ. – 2-е изд. – К.: Феникс, 2004. – 760 с.
54. Панарин А.С. Стратегическая экстабильность в XX веке. – М.: Алгоритм, 2003. – 560 с.
55. Панарин А.С. Политология: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2002. – 489 с.
56. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В.П. Горбатенко; За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка 2-е вид. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
57. Политология. Учебник для вузов \ Под ред. М.А.Василика. – М.: Юристъ, 1999. – 600 с.
58. Политология: хрестоматия / Сост. проф. М.А.Василик, доц. М.С. Вершинин – М.: Гардарики, 2000. – 843 с.
59. Полтораков О.Ю. Безпека держави та безпека суспільства: специфіка взаємовпливу в національному та європейському контекстах. Монографія. – К.: Видавництво «LAT & K», 2009. – 300 с.
60. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию: Учебник. – 4-е изд. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 477 с.
61. Римский клуб. История создания, избранные доклады и выступления, официальные материалы // Под ред. Д.И.Гвишиани, - М., 1997.
62. Российская наука международных отношений: новые направления / Под редакцией А.П.Цыгакова, П.А.Цыгакова. – М.: ПЕР СЭ, 2005. – 416 с.
63. Россия и мир. Новая эпоха. 12 лет, которые могут все изменить / отв. ред. и рук. авт. кол. С.А.Караганов М.: АСТ: Русь-Олимп, 2008. – 444 с.
64. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: навч. посіб. / М.А. Кулініч, Н.О. Татаренко, В.Г. Циватий, Л.Д. Чекаленко та ін. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – 628 с.
65. Система, структура и процесс развития современных международных отношений / отв. ред. В.И. Гантмана М.: Наука, 1984. – 422 с.
66. Системная история международных отношений: В 2 т. / Под ред. А.Д. Богатурова. – Т. 2 (1945-2003). – М.: Культурная революция, 2006. – 720 с.

67. Современные глобальные проблемы мировой политики: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. М.М.Лебедевой. – М.: Аспект Пресс, 2009. – 256 с.
68. Современные глобальные проблемы / Отв. ред. В.Г. Барановский, А.Д. Богатуров. – М.: Аспект Пресс, 2010. – 2019. – 350 с.
69. Сравнительное изучение цивилизаций. Хрестоматия.: Учеб. пособие для студентов вузов / Сост., ред. и вступ. ст. Б.С. Ерасов – М.: Аспект Пресс, 1999. – 556 с.
70. Суліма Є.М., Шепелєв М.А. Глобалістика: підручник / Є.М. Суліма, М.А. Шепелєв. – К.: Вища школа, 2010. – 544 с.
71. Тоффлер Э. Метаморфозы власти: Пер. с англ. / Э. Тоффлер. – М.: «Издательство АСТ», 2003. – 669 с.
72. Транснациональное политическое пространство: новые реальности международного развития / Н.А. Косолапов, М.В. Стрежнева, Ф.Г. Войтоловский и др.; отв. ред. М.В. Стрежнева. – М.: ИМЭМОРАН, 2010. – 266 с.
73. Транснациональные процессы: XXI Век / ИСП РАН, Научная ред.: Г.Ю.Семигин, М., Современная экономика и право, 2004. – 344с.
74. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин: підручник / В. А. Манжола, В. Ю. Константинов, С. В. Андрущенко та ін.; кер. авт. кол. В. А. Манжола; за ред. Л. В. Губерського. – К.: Вид.-полігр. центр «Київський університет», 2008. – 512 с.
75. Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / за ред. проф. А. І. Кудряченка. – К.: Фенікс, 2011. – 632 с.
76. Уткин А.И. Мировой порядок XXI века. – М.: Алгоритм, 2001. – 489 с.
77. Уткин А.И. Единственная сверхдержава. – М.: Алгоритм, 2003. – 576 с.
78. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек / Ф. Фукуяма; Пер. с англ. – М.: Изд-во АСТ, 2004. – 588 с.
79. Фукуяма Ф. Великий разрыв / Ф. Фукуяма; Пер. с англ. – М.: «Издательство АСТ», 2003. – 474 с.
80. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон; Пер. с англ. – М.: «Издательство АСТ», 2003. – 603 с.
81. Хонин В.Н. Теория международных отношений. Общая часть. – К.: Акаем-Пресс, 2005. – 456 с.
82. Хрусталеv М.А. Анализ международных ситуаций и политическая экспертиза: очерки теории и методологии / М.А. Хрусталеv. – М.: НОФМО. 2008. – 232 с.
83. Цыганков А.П. Цыганков П.А. Социология международных отношений: Анализ российских и западных теорий: Учебное пособие для студентов вузов / А.П.Цыганков, П.А.Цыганков. – М.: Аспект Пресс, 2006. – 238 с.
84. Чекаленко Л.Д., Федуняк С.Г. Зовнішня політика України від давніх часів до наших днів): підручник / Л.Д. Чекаленко, С.Г. Федуняк; за заг. Ред. Л.Д. Чекаленко. – К.: Вид. дім «Персонал», 2010. – 464 с.
85. Чешков М.А. Глобальный контекст современной России. Очерки теории и методологии мироцелостности. – М.: МОНФ, 1999. – 297.
86. Шепелєв М.А. Глобалізація управління як мегатенденція сучасного світового розвитку. Монографія. – К.: Вид-во «Генеза», 2004. – 512 с.

87. Ясперс К. Итоги истории и ее цель. – М.: Политиздат, 1991. – 527 с.
88. Bull H. *The Anarchical Society. A Study Order in World Politics*. N.Y.: Columbia University Press, 1977.
89. Buzan B. *The United States and Great Powers. World Politics in the Twenty-First Century* / B. Buzan. – Cambridge: Polity Press, 2004.
90. Buzan B., Little R. *International Systems in World History / Remaking the Study of International Relations* / Oxford University Press, 2000.
91. Fukuyama F. *The End of History and the Last Man*. N.Y., 1993.
92. Kaplan M. *System and Process in International Politics* / M. Kaplan. – Colchester (Great Britain): ECPR Press, 2005.
93. Morgenthau H. *Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace* / H. Morgenthau, revised by K. Thomson and W. Clinton. – Boston: McGraw-Hill, 2006.
94. Nye J. *The Paradox of American Power. Why the World's Only Super Power Can't Go It Alone* / J. Nye. – N. Y.: Oxford University Press, 2002.
95. Rosenau J. *Turbulence in World Politics: A Theory of Change and Continuity*. Princeton, N.J., 1990.
96. Rosenau J. *The Study of World Politics* / J. Rosenau. – Vol. 1. *Theoretical and Methodological Challenges*. – L. – N. Y.: Routledge, 2006.
97. Rosenau J. *The Study of World Politics* / J. Rosenau. – Vol. 2. – *Globalisation and Governance*. – L. – N. Y.: Routledge, 2006.
98. *Theory of Foreign Policy* / Ed. by G. Palmer and T. C. Morgan. –Princeton (New Jersey): Princeton University Press, 2006.
99. Wallerstein I. *The Decline of American Power: The US in a Chaotic World* / I. Wallerstein. – N. Y.: New Press, 2003.
100. Wallerstein I. *The World We Are Entering 2000–2050* / I. Wallerstein, A. Clesse. – Amsterdam: Dutch University Press, 2003.